

ВПЛИВ СТРОКІВ СІВБИ ОЗИМИХ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР НА УМОВИ ПЕРЕЗИМІВЛІ В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Огородник С. І., студентка III курсу спеціальності 201 «Агрономія»

Керівник: викладач спеціальних дисциплін відділення «Агрономія» **Кремінська О. І.**

ВСП «Кам'янець-Подільський фаховий коледж ПДАТУ»

Зміни клімату, які спостерігаємо в останні роки потребують запровадження заходів із зниження їх негативного впливу на продуктивність рослин, коригування окремих елементів технологічного процесу вирощування культур. Потрібен індивідуальний підхід до кожного поля з урахуванням біологічних особливостей сорту та ґрунтовокліматичних умов зон вирощування.

Формування високопродуктивних посівів зернових культур відбувається під дією багаточисленних технологічних і погодних факторів. Тому всі агротехнічні заходи осіннього періоду мають бути спрямовані на створення оптимальних умов функціонування біоценозів озимих зернових культур. Адже, майбутній урожай зерна закладається з осені. В агротехнічному плані технологія вирощування озимих культур буде ефективною, коли її окремі елементи гармонійно будуть поєднані у системі: – строге дотримання сівозмін, – розміщення посівів після кращих попередників, що звільняють поле не пізніше, ніж за місяць до сівби, – оптимальне збалансоване живлення, – своєчасні строки сівби, – максимальне використання потенційних можливостей сортів та гібридів сільськогосподарських культур – інтегрований захист рослин для забезпечення здорового фітосанітарного стану агрофітоценозу.

Останніми роками у розвитку агротехнологій набувають значення зниження енерго- та ресурсомісткості технологічних операцій, біологізація землеробства, оптимізація термінів виконання передбаченого комплексу операцій, забезпечення екологічності виробництва. Важливе значення для підвищення ефективності зернового виробництва є технології, які концентрують новітні досягнення науки і техніки та дають можливість реалізувати потенційну продуктивність сортів відповідно до ґрунтових особливостей і погодних умов і забезпечать одержання високих урожаїв.

У зв'язку з прогнозованим «глобальним» потеплінням набуло важливого значення системних регіональних досліджень щодо встановлення оптимальних та допустимих строків сівби та визначення біологічно придатних попередників, як основних чинників сталого і гарантованого виробництва високоякісного продовольчого зерна основної зернової культури України пшениці озимої м'якої. За показником урожайності зерна пшениці оцінюється ступінь економічного розвитку країни. Строки сівби та попередники відіграють визначальну роль у гарантованій перезимівлі рослин та формуванні прогнозованих врожаїв пшениці озимої.

Оптимальні строки сівби пшениці озимої визначаються, перш за все для забезпечення перезимівлі рослин, який становить в умовах Лісостепу правобережного до 140 діб. До періоду припинення осінньої вегетації рослини пшениці озимої повинні пройти стадію яровизації, яка проходить від 30 днів для сортів південних регіонів, до 70 днів для сортів північних регіонів. Стадію яровизації пшениця озима проходить у стані наклоненого насіння, проростків та рослин за температури повітря +5–8 °С. Проте є дані, що стадію яровизації вона може проходити в діапазоні температур від -6–8 до +16–18 °С.

Оптимальні строки сівби пшениці озимої повинні передбачати проходження тільки двох етапів органогенезу за Ф.М. Куперман; тобто формування первинного конуса наростання стебла та посилення диференціації 12 конуса на зародковій вузлі і міжвузля стебла, а також зачаток стебельних листків. Настання третього етапу органогенезу пшениці озимої призводить до суттєвого зниження морозостійкості рослин.

Для оптимальних умов перезимівлі рослини пшениці озимої повинні сформувати 3–5 пагонів, розвинути кореневу систему та необхідну кількість пластичних речовин, що дає можливість протистояти ураженню іржею та uszkodженню шкідливими комахами. Щоб досягти таких показників сівбу пшениці озимої слід проводити в строки, за яких осіння вегетація рослин проходить упродовж 50–55 діб, а сума середньодобових температур від сівби до настання стійкого переходу температури через +5 °С знаходиться в межах 560–580 °С.

Список використаних джерел:

1. Лихочвор В. В. Рослинництво. Технологія вирощування с/г культур. – К.: Центр навчальної літератури, 2004.
2. Зінченко О. І., Салатенко В. Н., Білоножко Н. А. Рослинництво / за ред. О. І. Зінченка. – К.: Аграрна освіта.
3. Петриченко В. Ф., Лихочвор В. В. Рослинництво. Технології вирощування сільськогосподарських культур. 5-те видання. Львів 2020.